

Lietuvos banko
2002 metų finansinė ataskaita

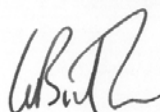
AUDITORIAUS IŠVADA

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI

1. Mes atlikome čia pridedamų Lietuvos banko (toliau – Bankas) 2002 m. gruodžio 31 d. balanso ir su juo susijusių tą dieną pasibaigusių metų pelno (nuostolio) bei kapitalo ir perkainojimo sąskaitų kaitos ataskaitų auditą. Už šias finansines ataskaitas yra atsakinga Banko vadovybė. Mūsų pareiga – remiantis atliktu auditu, pareikšti apie šias finansines ataskaitas savo nuomonę.
2. Auditą atlikome pagal Tarptautinius audito standartus, parengtus Tarptautinės apskaitininkų federacijos. Šie standartai reikalauja suplanuoti ir atlikti auditą taip, kad galėtume pagrįstai įsitikinti, jog finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų klaidų. Audito metu testais tikrinami duomenys, patvirtinantys finansinėse ataskaitose pateiktas sumas ir jų paaiškinimus. Audito metu taip pat įvertinami naudojami apskaitos principai, vadovybės atlikti reikšmingi skaičiavimai ir visos finansinių ataskaitų pateikimas. Manome, kad, remdamiesi atliktu auditu, galime pagrįstai pareikšti savo nuomonę.
3. Mūsų nuomone, finansinės ataskaitos pateikia tikrą ir teisingą Banko 2002 m. gruodžio 31 d. finansinės padėties bei tuomet pasibaigusių metų veiklos rezultatų vaizdą pagal Lietuvos banke nustatytus apskaitos principus. Mūsų nuomone, Lietuvos banke nustatyti apskaitos principai visais reikšmingais atžvilgiais atitinka Lietuvos banko įstatymą.

Vilnius, 2003 m. kovo 31 d.

UAB „PricewaterhouseCoopers“ vardu



Christopher C. Butler
Partneris



Irena Petruškevičienė
Auditoriaus pažymėjimo Nr. 000208

LIETUVOS BANKO BALANSAS

Mln. Lt

	Pastabos	2002-12-31	2001-12-31
TURTAS			
1. Auksas	1	211,34	205,88
2. Pretenzijos užsienio valiuta užsienio institucijoms		7 629,14	6 413,16
2.1. Gautinos lėšos iš TVF	2	175,98	73,59
2.2. Indėliai, vertybiniai popieriai ir kitos investicijos užsienio valiuta	3	7 453,16	6 339,57
3. Pretenzijos užsienio valiuta šalies kredito įstaigoms	4	15,83	14,44
4. Kitas turtas		350,83	251,16
4.1. Ilgalaikis turtas	5	167,40	160,54
4.2. Investicijos į nuosavybės priemones	6	13,24	13,24
4.3. Sukauptos pajamos ir būsimos išlaidos	7	154,62	60,10
4.4. Kitas įvairus turtas	8	15,57	17,28
Iš viso		8 207,14	6 884,64
ĮSIPAREIGOJIMAI			
5. Banknotai ir monetos apyvartoje	9	4 221,96	3 266,71
6. Įsipareigojimai litais šalies kredito įstaigoms	10	591,13	583,51
7. Įsipareigojimai litais kitoms šalies institucijoms	11	381,86	166,81
7.1. Įsipareigojimai valstybės valdymo institucijoms		364,37	152,31
7.2. Kiti įsipareigojimai		17,49	14,50
8. Įsipareigojimai litais užsienio institucijoms		3,18	3,23
9. Įsipareigojimai užsienio valiuta šalies institucijoms	12	1 925,25	1 752,61
9.1. Įsipareigojimai kredito įstaigoms		339,27	416,74
9.2. Įsipareigojimai valstybės valdymo institucijoms		1 585,98	1 335,87
10. Įsipareigojimai užsienio valiuta užsienio institucijoms	13	368,77	459,48
11. Kiti įsipareigojimai		11,50	7,67
11.1. Sukauptos išlaidos ir būsimos pajamos	14	5,21	4,44
11.2. Kiti įvairūs įsipareigojimai	15	6,29	3,23
12. Gautos subsidijos	16	28,75	28,46
13. Perkainojimo sąskaitos	17	57,91	40,86
14. Kapitalas		513,27	434,89
14.1. Įstatinis kapitalas		100,00	62,62
14.2. Atsargos kapitalas		402,52	361,52
14.3. Rezervai		10,75	10,75
15. Pelnas	25	103,56	140,41
Iš viso		8 207,14	6 884,64

LIETUVOS BANKO PELNO (NUOSTOLIO) ATASKAITA

Mln. Lt

	Pastabos	2002 m.	2001 m.
Palūkanų pajamos	18	272,73	272,35
Palūkanų išlaidos	19	(61,00)	(65,17)
1. Grynosios palūkanų pajamos		211,73	207,18
Grynosios pajamos (išlaidos) iš aukso, vertybinių popierių ir užsienio valiutos realizavimo		(17,58)	35,27
Nerealizuotas aukso, vertybinių popierių ir užsienio valiutos perkainojimo nuostolis		(22,27)	(34,59)
2. Grynasis finansinio turto realizavimo ir perkainojimo rezultatas	20	(39,85)	0,68
Komisinių ir kitų atlyginimų pajamos		6,45	6,41
Komisinių ir kitų atlyginimų išlaidos		(0,82)	(0,60)
3. Grynosios komisinių ir kitų atlyginimų pajamos	21	5,63	5,81
4. Dividendų pajamos	6	0,97	0,87
5. Kitos pajamos		3,47	3,13
GRYNOSIOS PAJAMOS		181,95	217,67
Personalo išlaikymo išlaidos	22	(42,78)	(39,61)
Kitos administracinės išlaidos	23	(11,73)	(11,60)
Turto nusidėvėjimo išlaidos	5	(13,16)	(15,35)
Banknotų ir monetų gamybos ir jų apyvartos išlaidos		(12,17)	(18,65)
Kitos išlaidos		–	(3,51)
6. Operacinės išlaidos		(79,84)	(88,72)
7. Specialieji atidėjimai	24	1,45	11,46
PELNAS		103,56	140,41

LIETUVOS BANKO KAPITALO IR PERKAINOJIMO SĄSKAITŲ KAITA

Mln. Lt

	Įstatinis kapitalas	Atsargos kapitalas	Bendrasis rezervas	Materialiojo ilgalaikio turto rezervas	Rezervai ¹	Perkainojimo sąskaitos	Pelnas	Iš viso
Balansas								
2000-12-31	50,00	172,67	x	x	212,96	x	126,20	561,83
2000 m. pelnas, skirtas kapitalui padidinti	12,62	15,03	–	–	–	–	(27,65)	–
2000 m. pelnas, pervestas į biudžetą	–	–	–	–	–	–	(98,55)	(98,55)
Investicijų vertės pasikeitimas	–	–	–	–	5,73	–	–	5,73
Užsienio valiutos kursų pasikeitimas	–	–	–	–	6,74	–	–	6,74
Rezervų perkėlimas	–	173,82	0,84	9,91	(225,43)	40,86	–	–
2001 m. pelnas	–	–	–	–	–	–	140,41	140,41
Balansas								
2001-12-31	62,62	361,52	0,84	9,91	x	40,86	140,41	616,16
2001 m. pelnas, skirtas kapitalui padidinti	37,38	41,00	–	–	–	–	(78,38)	–
2001 m. pelnas, pervestas į biudžetą	–	–	–	–	–	–	(62,03)	(62,03)
Investicijų vertės pasikeitimas	–	–	–	–	–	23,79	–	23,79
Užsienio valiutos kursų pasikeitimas	–	–	–	–	–	(6,74)	–	(6,74)
Rezervų perkėlimas	–	–	0,30	(0,30) ²	–	–	–	–
2002 m. pelnas	–	–	–	–	–	–	103,56	103,56
Balansas								
2002-12-31	100,00	402,52	1,14	9,61	x	57,91	103,56	674,74

Aiškinamasis raštas yra neatskiriama šios finansinės ataskaitos dalis.

Lietuvos banko 2002 m. finansinė ataskaita patvirtinta Lietuvos banko valdybos 2003 m. kovo 27 d. nutarimu Nr. 23.

Valdybos pirmininkas

Reinoldijus Šarkinas

¹ 2001 m. uždaryti rezervai.

² Materialiojo ilgalaikio turto rezervo dalis, panaudota bendrajam rezervui papildyti, į jį 2002 m. gruodžio 31 d. pervedus materialiojo ilgalaikio turto rezervo dalį, tenkančią 2002 m. nurašytam ir (arba) iki likvidacinės vertės nusidėvėjusiam ilgalaikiam turtui.

LIETUVOS BANKO FINANSINĖS ATASKAITOS AIŠKINAMASIS RAŠTAS

VEIKLOS TEISINIS PAGRINDAS IR PAGRINDINĖS FUNKCIJOS

Lietuvos bankas, įgyvendindamas Lietuvos banko įstatyme nustatytą tikslą – siekti kainų stabilumo, 2002 m. ir toliau vykdė Lietuvos bankui minėtame įstatyme pavestas funkcijas bei banko veiklos gairėse nustatytus uždavinius.

Pagrindinės Lietuvos banko funkcijos yra šios:

- vykdyti Lietuvos Respublikos pinigų emisiją, formuoti ir vykdyti pinigų politiką, nustatyti lito kurso reguliavimo sistemą ir skelbti oficialų lito kursą;
- valdyti, naudoti Lietuvos banko užsienio atsargas ir jomis disponuoti;
- atlikti valstybės išdo agento funkcijas;
- išduoti ir atšaukti licencijas Lietuvos bei užsienio kredito įstaigoms bei prižiūrėti jų veiklą;
- kurti ir valdyti tarpbankinę lėšų pervedimo sistemą ir nustatyti reikalavimus jos dalyviams;
- rinkti pinigų ir bankų, mokėjimų balanso, Lietuvos finansinės ir su ja susijusios statistikos duomenis, diegti šios statistikos surinkimo, atskaitomybės, jos skelbimo standartus, sudaryti Lietuvos Respublikos mokėjimų balansą.

Įgyvendindamas išimtinę teisę leisti Lietuvos Respublikos nacionalinius pinigus, Lietuvos bankas leidžia į apyvartą bei išima iš apyvartos litų banknotus ir monetas.

Pinigų politikos srityje Lietuvos bankas taiko komerciniams bankams privalomųjų atsargų reikalavimus, be apribojimų sudaro lito ir bazinės valiutos pirkimo bei pardavimo sandorius su komerciniais bankais, tuo garantuodamas banko išleistų į apyvartą litų padengimą aukso ir užsienio valiutos atsargomis.

Lietuvos banko užsienio atsargos, atsižvelgiant į nustatytus reikalavimus jų investavimo strategijai bei struktūrai, investuojamos į užsienio šalių centrinių vyriausybių ir tarptautinių finansų institucijų vertybinius popierius, indėlius, kitas finansines priemones užsienio šalių centriniuose ir komerciniuose bankuose bei tarptautinėse finansų institucijose.

Atlikdamas valstybės išdo agento funkcijas, Lietuvos bankas vykdo operacijas, susijusias su Vyriausybės vertybinių popierių išleidimu į apyvartą ir jų išpirkimo organizavimu, tvarko valstybės išdo bei valstybės valdymo institucijų sąskaitas, aptarnauja Vyriausybės vykdomus projektus su užsienio valstybinėmis ir tarptautinėmis finansų institucijomis.

Siekdamas sudaryti palankias sąlygas veiksmingai bei patikimai kredito įstaigų ir visos bankų sistemos veiklai, o kartu ir šalies ekonomikos plėtrai, Lietuvos bankas nuolat stiprina kredito įstaigų veiklos priežiūrą.

Lietuvos bankas, kaip tarpbankinės lėšų pervedimo sistemos valdytojas, užtikrina stabilų ir nenutrūkstamą šios sistemos funkcionavimą.

Lietuvos bankas atlieka makroekonominius tyrimus, rengia makroekonominių ir pinigų rodiklių prognozes, sudaro šalies mokėjimų balansą, renka, apdoroja ir skelbia statistinę informaciją, stebi ir vertina vykstančius procesus, finansų sistemos pokyčius ir tendencijas.

Siekdamas sudaryti tinkamas sąlygas pagrindinėms funkcijoms vykdyti ir tam reikalingai infrastruktūrai plėtoti, Lietuvos bankas kūrė ir tobulino informacines sistemas bei užtikrino jų sklandų funkcionavimą, modernizavo bei palaikė materialinę bazę.

2002 m. pabaigoje Lietuvos banko valdybą sudarė pirmininkas, 3 jo pavaduotojai ir 7 nariai (2001 m. pabaigoje – pirmininkas, 2 jo pavaduotojai ir 7 nariai), banke veiklą vykdė 10 departamentų, 5 savarankiški skyriai ir 2 banko įstaigos, dirbo 865 tarnautojai (2001 m. – 876).

FINANSINĖS ATASKAITOS SUDARYMO PAGRINDAI IR PATEIKIMAS

Lietuvos banko finansinė apskaita tvarkoma ir finansinė ataskaita parengta vadovaujantis Lietuvos banko įstatymu, kitais Lietuvos Respublikos įstatymais, Lietuvos banko valdybos nustatyta apskaitos politika bei kitais Lietuvos banko teisės aktais, reglamentuojančiais apskaitą ir atskaitomybę.

Lietuvos banko įstatyme nustatyta, kad Lietuvos bankas finansinę apskaitą tvarko ir metinę finansinę ataskaitą rengia vadovaudamasis tarptautiniais apskaitos standartais (TAS) ir Europos centrinio banko (ECB) rekomendacijomis. Atsižvelgdamas į Lietuvos Respublikos siekį tapti pilnateise Europos Sąjungos nare bei Lietuvos banko ketinimus dalyvauti Europos centrinių bankų sistemoje (ECBS), Lietuvos bankas tobulina savo apskaitos politiką bei atskaitomybę pagal ECB Valdančiosios tarybos 1999 m. gruodžio 15 d. sprendimu (su 2000 m. gruodžio 14 d. pakeitimais) nustatytas rekomendacijas ECBS dalyvaujantiems centriniams bankams ir vadovaujasi TAS nuostatomis tose apskaitos ir atskaitomybės srityse, kurių ECB nereglamentuoja, bei atsižvelgdamas į ECB rekomendacijas dėl šių standartų taikymo.

Lietuvos banko 2002 m. finansinėje ataskaitoje pakeista balanso ir pelno (nuostolio) ataskaitos straipsnių struktūra. Siekiant pateikiamos informacijos nuoseklumo, kartu pateikiama atitinkama palyginamoji 2001 m. finansinė informacija.

Atsižvelgdama į Lietuvos banko, kaip šalies centrinio banko, veiklos tikslus ir funkcijas, Lietuvos banko valdyba yra tos nuomonės, kad pinigų srautų ataskaita nesuteiktų jos skaitytojams papildomos ar vertingos informacijos apie Lietuvos banko finansinę būklę.

2002 m. Lietuvos banko balansas, pelno (nuostolio) ataskaita bei kapitalo ir perkainojimo sąskaitų kaitos ataskaita sudaryta vadovaujantis toliau pateiktomis apskaitos politikos nuostatomis.

APSKAITOS POLITIKA

Bendrieji principai

Bankas, tvarkydamas finansinę apskaitą ir sudarydamas finansines ataskaitas, vadovaujasi šiais principais: ekonominės realybės ir skaidrumo, atsargumo, reikšmingumo, veiklos tęstinumo, kaupimo, nuoseklumo ir palyginamumo.

Finansinė ataskaita parengta išsigijimo vertės apskaitos pagrindu, išskyrus užsienio atsargų sudėtyje esantį auksą, kitą finansinį turtą bei išipareigojimus užsienio valiuta (toliau – finansiniai straipsniai). Finansiniai straipsniai finansinėje ataskaitoje parodyti balanso sudarymo dienos rinkos kainomis ir tos dienos lito ir užsienio valiutų oficialiais kursais (toliau – oficialus kursas).

Lito ir pagrindinių užsienio valiutų oficialūs kursai

Lt (LTL) už vnt.

Valiutos pavadinimas	Kodas	2002 m. gruodžio 31 d.	2001 m. gruodžio 31 d.
Euras	EUR	3,4528	3,5272
JAV doleris	USD	3,3114	4,0000
100 Japonijos jenu	JPY	2,7736	3,0412
Specialiosios skolinimosi teisės (SST)	XDR	4,4751	5,0179
Didžiosios Britanijos svaras sterlingų	GBP	5,3123	5,7944

Auksui, kiekvienai užsienio valiutai ir kiekvienai vertybinių popierių emisijai (pagal ISIN) tenkančių perkainojimo rezultatų apskaita tvarkoma atskirai. Nerealizuotas perkainojimo nuostolis, susidaręs finansinių metų pabaigoje dėl finansinių straipsnių perkainojimo pagal rinkos kainą ir oficialų kursą, negali būti kompensuojamas paskesniais metais dėl rinkos kainos ar oficialaus kurso susidariusiu to paties finansinio straipsnio perkainojimo prieaugiu arba dengiamas kitos finansinio straipsnio rūšies perkainojimo prieaugiu.

Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai į balanso sąskaitas įrašomi atsiskaitymų pagal sandorius dieną.

Auksas

Auksas perkainojamas kiekvieno mėnesio paskutinę darbo dieną jo rinkos kaina, užfiksuota Londono lydinų biržoje. Aukso perkainojimo prieaugis arba nuostolis apskaičiuojamas remiantis 1 Trojos uncijos aukso vidutine rinkos kaina JAV doleriais, kuri perskaičiuojama į litus aukso perkainojimo dienos JAV dolerio kursu.

Perkainojimo prieaugis ir nuostolis, susijęs su aukso, esančio užsienio atsargose, perkainojimu, įtraukiamas į aukso perkainojimo sąskaitą, atskirai neišskiriant rinkos kainos bei užsienio valiutos kurso įtakos.

Sandoriai, susiję su aukso apsigkeitimo operacijomis, į apskaitą įtraukiami tokia pačia tvarka kaip ir atpirkimo sandoriai.

Užsienio valiuta

Finansinės priemonės užsienio valiuta apskaitoje pripažįstamos sandorio verte.

Finansiniai straipsniai užsienio valiuta perkainojami kiekvieną darbo dieną tos dienos oficialiu kursu, kiekvienos užsienio valiutos (įskaitant – SST) perkainojimo prieaugį arba nuostolį įrašant į atitinkamos valiutos perkainojimo sąskaitą.

Užsienio valiutos grynosios pozicijos vidurkinis kursas perskaičiuojamas, jei per dieną įvykusios operacijos atitinkama užsienio valiuta (įskaitant parodomas nebalansinėse sąskaitose) padidina šios valiutos grynosios pozicijos apimtį (turto grynosios pozicijos atveju) arba ją sumažina (įsipareigojimų grynosios pozicijos atveju).

Finansinių metų pabaigoje išlaidomis pripažinus nerealizuotą konkrečios užsienio valiutos perkainojimo nuostolį, šios užsienio valiutos grynosios pozicijos vidurkinis kursas tikslinamas pagal finansinių metų paskutinės darbo dienos oficialų kursą.

Pajamos ir išlaidos užsienio valiuta apskaitoje pripažįstamos pagal jų įtraukimo į apskaitą dienos oficialų kursą.

Vertybiniai popieriai

Vertybiniai popieriai į apskaitą įtraukiami įsigijimo verte, į kurios sudėtį neįskaitoma nupirktą atkarpos išmoka. Nupirktą atkarpos išmoka apskaitoje parodoma kaip kitas turtas.

Užsienio atsargų sudėtyje esantys vertybiniai popieriai pagal jų rinkos kainą perkainojami kiekvieno mėnesio paskutinę darbo dieną.

Kiekvienos vertybinių popierių emisijos (pagal ISIN) perkainojimo prieaugis arba nuostolis apskaitoje registruojamas atskirai.

Vertybinių popierių įsigijimo vertės ir nominalo skirtumas – premija arba nuolaida – pripažįstamas pajamomis arba išlaidomis tolygiai per laikotarpį, likusį iki vertybinių popierių išpirkimo.

Vertybinių popierių be atkarpos premija arba nuolaida kaupiama taikant vidaus grąžos (*Internal Rate of Return*) metodą, o vertybinių popierių su atkarpa – taikant tiesinį metodą.

Konkrečios vertybinių popierių emisijos nerealizuotas perkainojimo nuostolis finansinių metų pabaigoje įrašomas į išlaidų sąskaitas.

Finansinių metų pabaigoje išlaidomis pripažinus nerealizuotą konkrečios vertybinių popierių emisijos perkainojimo nuostolį, šių vertybinių popierių vidurkinė kaina tikslinama pagal jų rinkos kainą. Patikslinus šių vertybinių popierių kainą, premija arba nuolaida kaupiama pagal vertybinių popierių paskutinio perkainojimo metu nustatytą pelningumą.

Banko reikmėms laikomos ilgalaikės investicijos į nuosavybės priemones apskaitoje parodomas įsigijimo verte.

Už kreditus perimtų skolos vertybinių popierių be atkarpos vertė tikslinama sudarant specialiuosius atidėjimus.

Atpirkimo sandoriai

Atpirkimo sandoris (*Repurchase Agreement*) apskaitoje parodomas kaip įkeitimu užtikrintas kitos sandorio šalies indėlis: balanso įsipareigojimų dalyje įrašomas įsipareigojimas grąžinti pinigus, o finansinis turtas, kuris sutartyje nurodytas kaip įkeitimo objektas (kuris pagal šią sutartį parduodamas ir atperkamas) sandorio galiojimo laikotarpiu, ir toliau rodomas balanso turto dalyje.

Atvirkštinio atpirkimo sandoris (*Reverse Repurchase Agreement*) apskaitoje parodomas balanso turto dalyje kaip banko suteiktas kreditas. Pagal šiuos sandorius nupirktas įkeitimo objektas sandorio laikotarpiu banko balanse neparodomas ir neperkainojamas.

Vertės skirtumas, susidaręs tarp atpirkimo ir atvirkštinio atpirkimo sandoriuose numatyto įkeitimo objekto pirkimo ir atpirkimo vertės, pripažįstamas pajamomis arba išlaidomis tolygiai per visą sandorio galiojimo laiką.

Kreditai

Banko suteikti kreditai įrašomi į apskaitą nominaliaja verte, o jų likučiai balanse parodomi grynąja verte, t. y. atėmus specialiuosius atidėjimus.

Kreditai juridiniams asmenims grupuojami ir specialieji atidėjimai sudaromi kiekvieną ketvirtį. Specialieji atidėjimai pripažįstami išlaidomis. Pasikeitus specialiuųjų atidėjimų poreikiui, šios išlaidos koreguojamos. Į pelno (nuostolio) ataskaitą įtraukiamos specialiuųjų atidėjimų išlaidos (pajamos), parodančios kreditų būklės pokyčius per visus ataskaitinius metus.

Kreditų fiziniams asmenims vertė tikslinama pagal kiekvienų metų pabaigos būklę.

Kreditas, kurio grynoji vertė lygi nuliui ir kurio būklė ilgiau kaip metus negerėja, nurašomas iš balanso kartu su sukauptomis palūkanomis ir kitomis gautinomis sumomis.

Ilgalaikis materialusis ir nematerialusis turtas

Ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui priskiriami šio turto objektai, kurių įsigijimo vertė (įskaitant pridėtinės vertės mokestį) ne mažesnė kaip 500 litų ir kurie tarnauja ilgiau kaip vienerius metus. Ilgalaikis materialusis ir nematerialusis turtas į apskaitą įtraukiamas įsigijimo verte, balanse parodomas įsigijimo verte, sumažinta sukauptu nusidėvėjimu (amortizacija). Nusidėvėjimas (amortizacija) skaičiuojamas visą numatytą turto naudojimo laikotarpį, taikant tiesiogiai proporcingą ilgalaikio turto nusidėvėjimo metodą.

Iki 1994 m. įsigyto ilgalaikio turto balansinė vertė indeksuota vadovaujantis Vyriausybės nutarimais.

Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normos

Turtas	Metinė nusidėvėjimo norma, %
Pastatai ir statiniai	2,5–10
Skaičiavimo technika ir kompiuterių techninė įranga	10–50
Programinė įranga	33–100
Transporto priemonės	20
Baldai, kabinetų įranga ir kitas inventoriūs	5–50

Esant požymių, kad nekilnojamojo turto rinkos vertė mažėja kur kas labiau nei buvo tikėtasi nustatant turto naudingo tarnavimo laikotarpį, šio turto išsigijimo vertė finansinių metų pabaigoje tikslinama nuostoliais dėl jo reikšmingo nuvertėjimo.

Banknotai ir monetos apyvartoje

Banknotai ir monetos apyvartoje parodomi balanso įsipareigojimų dalyje nominaliąja verte. Banknotų spausdinimo, monetų kaldinimo ir kitos su pinigų išleidimu į apyvartą susijusios išlaidos įrašomos į išlaidų sąskaitas, nesiejant šių išlaidų su pinigų išleidimu į apyvartą.

Pajamų ir išlaidų pripažinimas

Su finansiniu turtu ir įsipareigojimais susijusios palūkanų (iš jų ir vertybinių popierių premijų ir nuolaidų) pajamos bei išlaidos kaupiamos kiekvieną darbo dieną, o į apskaitą įtraukiamos kiekvieno mėnesio paskutinę darbo dieną, neatsižvelgiant į tai, kada gaunamos arba mokamos. Kitos einamųjų metų pajamos ir išlaidos į apskaitą įtraukiamos iki finansinių metų pabaigos.

Realizuotos pajamos ir išlaidos į pajamų bei išlaidų sąskaitas įrašomos atsiskaitymų pagal sandorius dieną.

Realizuotos pajamos ir išlaidos iš vertybinių popierių pardavimo bei operacijų užsienio valiuta skaičiuojamos taikant vidurkinės kainos ir vidurkinio kurso metodus.

Mokesčiai

Lietuvos bankas nemoka jokių mokesčių ir rinkliavų į valstybės biudžetą, išskyrus Lietuvos banko įstatyme nustatytą pelno dalį, likusią po pelno skyrimo įstatiniam ir (arba) atsargos kapitalui.

Įvykiai po balanso

Metinėje atskaitomybėje pateikiami duomenys tikslinami įvykiais po balanso, jeigu šiuos įvykius lėmusios aplinkybės buvo iki šios atskaitomybės sudarymo dienos (iki finansinių metų paskutinės dienos) ir dėl to atskaitomybėje pateikiami duomenys būtų pasikeitę.

Įvykiais po balanso netikslinami metinėje atskaitomybėje pateikiami duomenys, jei šie įvykiai nulemti aplinkybių, dėl kurių atskaitomybėje pateikiami duomenys būtų pasikeitę vėliau nei šios atskaitomybės sudarymo diena. Šie įvykiai aprašomi metinės ataskaitos aiškinamajame rašte, jei jų neatskleidimas turėtų įtakos skaitytojų galimybei tinkamai įvertinti atskaitomybę ir priimti sprendimus.

Esminiai Lietuvos banko apskaitos politikos pokyčiai 2002 m.

Sukaupta vertybinių popierių premijos ir nuolaidos dalis, tenkanti 2002 m. gruodžio 31 d. turimiems vertybiniams popieriams, įrašyta į pajamų ir išlaidų sąskaitas. Iki 2002 m. vertybinių popierių premijos ir nuolaidos nebuvo kaupiamos.

2002 m. pritaikytų apskaitos politikos nuostatų įtaka 2001 m. balanso ir pelno (nuostolio) ataskaitos duomenims parodyta 29 pastaboje.

RIZIKA IR JOS VALDYMAS

Lietuvos bankas vykdydamas savo veiklą, prisiima tam tikrą riziką, kuri gali turėti įtakos finansiniams rezultatams. Pagrindiniai Lietuvos banko uždaviniai valdant riziką yra užtikrinti nenutrūkstamą rizikos stebėjimą ir vertinimą, užtikrinti operatyvų rizikos vertinimo informacijos teikimą atitinkamiems banko padaliniais ir valdymo grandims, nuolat vertinti, ar prisiimamas rizikos lygis yra tinkamas Lietuvos banko tikslams įgyvendinti. Keliamiems uždaviniams įgyvendinti Lietuvos banke sukurta tinkama organizacinė ir vidaus kontrolės sistema.

Svarbiausias rizikos objektas yra Lietuvos banko užsienio atsargos, kurios 2002 m. gruodžio 31 d. sudarė daugiau kaip 97 procentus viso Lietuvos banko turto.

Valdant užsienio atsargas, susiduriama su likvidumo, skolinimo, rinkos, atsiskaitymų ir operacine rizika. Šioms rizikoms valdyti taikoma plati riziką ribojančių normatyvų sistema ir kitos riziką mažinančios priemonės.

Pagrindinė rizika, su kuria susiduria Lietuvos bankas, valdydamas užsienio atsargas, ir kuri turi didžiausią įtaką finansiniams rezultatams, yra rinkos rizika. Rinkos riziką sudaro valiutų kursų ir palūkanų normų rizika.

Mažinant valiutos kursų riziką, didžioji dalis užsienio atsargų, nesusijusių su įsipareigojimais užsienio valiuta, investuojama bazine valiuta. Užsienio atsargų dalis, susijusi su įsipareigojimais, investuojama įsipareigojimų valiuta (žr. 26 pastabą).

Kaip pagrindinę priemonę palūkanų normų rizikai valdyti Lietuvos bankas naudoja modifikuotos finansinės trukmės (MFT) rodiklį. Visos užsienio atsargos, priklausomai nuo joms keliamų tikslų, yra suskirstytos į funkcines dalis (portfelius), kurioms nustatyti skirtingos MFT kontroliniai indeksai. Lietuvos bankas taiko pagal savo metodiką sudarytus kontrolinius indeksus. Palūkanų rizikai riboti, portfeliams yra nustatomi leistini MFT nukrypimai nuo kontrolinių indeksų MFT. Siekiant visapusiškiau įvertinti investicijų rinkos riziką, taikoma vertės pokyčio rizikos (*Value-at-Risk – VAR*) metodika. VAR rodiklis yra taikomas nustatant leistinus MFT nukrypimus nuo kontrolinio indekso, kuris kinta priklausomai nuo svyravimų finansų rinkose. VAR informacija naudojama priimant ir kitus investicijų valdymo sprendimus, tačiau ji nėra pagrindinė rizikos valdymo priemonė.

Skolinimo rizika valdoma keliant griežtus reikalavimus emitentų ir sandorio šalių finansiniam patikimumui. Siekiant sumažinti skolinimo riziką, nustatomi finansinių priemonių, emitentų, sandorio šalių ir jų grupių investicijų limitai.

Užsienio atsargų likvidumo rizika valdoma nustatant likvidumo normatyvus bei likvidumo reikalavimus finansinėms priemonėms. Likvidumo normatyvai garantuoja, kad tam tikra užsienio atsargų dalis visuomet yra laikoma itin likvidžios formos (žr. 27 pastabą).

Atsiskaitymų rizikai valdyti taikomos įvairios korespondentinių sąskaitų valdymo priemonės, t. y. mokėjimų eiliškumo nustatymas, pinigų srautų derinimas. Šios priemonės mažina riziką patirti nuostolį sandorių šalims laiku neatsiskaičius. Operacinė rizika valdoma aiškiai reglamentuojant darbo procedūras.

KITA INFORMACIJA

2003 m. kovo 4 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Lietuvos banko įstatymo 23 straipsnio pakeitimo įstatymą. Jame nustatyta Lietuvos banko pelną pradedant 2002 m. paskirstyti taip: 50 procentų – Lietuvos banko įstatiniam (iki 100 mln. Lt) ir 50 procentų – atsargos kapitalui (kol jis bus lygus 10 % Lietuvos banko išsipareigojimų litais) sudaryti.

PASTABOS

1 pastaba. Auksas

	2002 m. gruodžio 31 d.	2001 m. gruodžio 31 d.
Aukso kiekis		
Trojos uncijomis	186 205,36	186 146,03
Kilogramais	5 791,63	5 789,79
Trojos uncijos kaina, JAV doleriais	342,75	276,50
Aukso vertė, mln. litų	211,34	205,88

Aukso kiekis pakito dėl aukso luitų svorio neatitikimo atsiskaitant pagal sandorius.

2 pastaba. Gautinos lėšos iš TVF

Lietuvos bankas atlieka TVF lėšų depozitoriumo funkciją.

Grynoji atsargų pozicija TVF

Mln. SST

	2002 m. gruodžio 31 d.	2001 m. gruodžio 31 d.
Valstybės dalyvavimo TVF kvota (bendroji vertė)	144,20	144,20
TVF pretenzijos litais	(233,45)	(264,50)
Disponavimas TVF paskolomis	89,27	120,32
Grynoji atsargų pozicija TVF	0,02	0,02

Gautinos lėšos iš TVF

Mln. Lt

	2002 m. gruodžio 31 d.	2001 m. gruodžio 31 d.
Grynoji atsargų pozicija TVF	0,07	x
Likutis SST sąskaitoje TVF	175,91	73,59
Iš viso	175,98	73,59

Lietuvos banko balanse nuo 2002 m. parodoma grynoji atsargų pozicija TVF, priklausanti Lietuvos Respublikai, kuri TVF nare tapo 1992 m. Lietuvos dalyvavimo TVF kvota (144,20 mln. SST) nekinta nuo 1999 m. Dalis šios kvotos (25 %) apmokėta SST, o kita dalis – nacionaline valiuta nominuotais neapyvartiniais Vyriausybės vertybiniais popieriais, už kuriuos nemokamos palūkanos. Šių TVF naudai išleistų Vyriausybės vertybinių popierių vertė 2002 m. gruodžio 31 d. sudarė 233,02 mln. SST.

2002 m. gruodžio 31 d., palyginti su 2001 m. gruodžio 31 d., padidėjęs likutis SST sąskaitoje TVF susijęs su likusios Lietuvos banko valdomos TVF Išplėstinio finansavimo kredito dalies grąžinimu, numatytu 2003 m. sausio mėn. pradžioje (žr. 13 pastabą).

Lietuvos bankas balanse kaupia su TVF operacijomis susijusias palūkanų pajamas ir palūkanų išlaidas (žr. 7 ir 14 pastabas).

3 pastaba. Indėliai, vertybiniai popieriai ir kitos investicijos užsienio valiuta

Mln. Lt

	2002 m. gruodžio 31 d.	2001 m. gruodžio 31 d.
Korespondentinės sąskaitos užsienio bankuose	361,11	255,15
Terminuotieji indėliai užsienio bankuose	274,27	244,82
Skolos vertybiniai popieriai	4 973,04	5 552,40
Atvirkštinio atpirkimo sandoriai	1 844,74	287,20
Iš viso	7 453,16	6 339,57

Vertybinių popierių ir kitų investicijų pasiskirstymas pagal valiutas ir terminus parodytas 26 ir 27 pastabose.

Korespondentinių sąskaitų, indėlių ir atvirkštinio atpirkimo sandorių pasiskirstymas pagal sandorio šalį

Mln. Lt

	2002 m. gruodžio 31 d.	2001 m. gruodžio 31 d.
Centrinuose bankuose	26,71	202,22
Tarptautinėse finansų institucijose	342,01	217,99
Kitose finansų institucijose	2 111,40	366,96
Iš viso	2 480,12	787,17
Europos Sąjungos šalių	2 110,73	350,29
JAV	21,19	206,17
Kitų šalių	348,20	230,71
Iš viso	2 480,12	787,17

Didžiąją šių investicijų dalį (98,69 %) sudaro eurai denominuotos investicijos.

Skolos vertybinių popierių pasiskirstymas pagal emitentus ir emitento šalį

Mln. Lt

	2002 m. gruodžio 31 d.	2001 m. gruodžio 31 d.
Centrinių vyriausybių ir vyriausybinių agentūrų skolos vertybiniai popieriai	4 802,09	4 636,68
Europos Sąjungos šalių	4 750,32	3 339,14
JAV	51,77	1 119,09
Kitų šalių	–	178,45
Tarptautinių finansų institucijų vertybiniai popieriai	170,95	915,72
Eurofima	84,10	99,89
Tarptautinio rekonstrukcijos ir plėtros banko (Pasaulio banko)	40,10	28,23
Europos investicijų banko	30,90	259,10
Europos vystymo banko tarybos	–	435,41
Kitų institucijų	15,85	93,09
Visi	4 973,04	5 552,40

4 pastaba. Pretenzijos užsienio valiuta šalies kredito įstaigoms

Mln. Lt

	2002 m. gruodžio 31 d.	2001 m. gruodžio 31 d.
Kreditai bankams	15,77	15,34
Specialieji atidėjimai	–	(0,95)
Grynoji kreditų vertė	15,77	14,39
Sąskaitos kredito įstaigose	0,06	0,05
Iš viso	15,83	14,44

Kreditai bankams susiję su Lietuvos Respublikos smulkaus ir vidutinio verslo įmonių finansavimo programos vykdymu.

2002 m. gruodžio 31 d. specialiųjų atidėjimų poreikio neliko dėl pagerėjusios bankams suteiktų kreditų rizikos būklės.

5 pastaba. Ilgalaikis turtas

Mln. Lt

	Nematerialusis turtas	Materialusis turtas				Iš viso
		pastatai ir nebaigta statyba	pinigų skaičiavimo ir kompiuterių technika (įskaitant nebaigtą montuoti)	transporto priemonės	kitas materialusis turtas	
Įsigijimo vertė 2001-12-31	7,84	137,80	47,35	6,17	38,09	237,25
Padidėjimas 2002 m.	2,85	6,03	9,72	0,65	1,02	20,27
Sumažėjimas 2002 m.	–	(0,33)	(0,76)	(0,40)	(0,87)	(2,36)
Perskirstymas 2002 m.	–	–	(0,05)	–	0,05	–
Įsigijimo vertė 2002-12-31	10,69	143,50	56,26	6,42	38,29	255,16
Sukauptas nusidėvėjimas 2001-12-31	(6,38)	(8,94)	(31,51)	(5,46)	(24,42)	(76,71)
Nusidėvėjimas 2002 m.	(2,35)	(2,00)	(4,82)	(0,46)	(3,53)	(13,16)
Nurašytas nusidėvėjimas 2002 m.	–	0,14	0,81	0,40	0,76	2,11
Likutinė vertė 2002-12-31	1,96	132,70	20,74	0,90	11,10	167,40
Likutinė vertė 2001-12-31	1,46	128,86	15,84	0,71	13,67	160,54

Iki 1994 m. įsigyto ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais indeksuoto ilgalaikio turto likutinė vertė 2002 m. gruodžio 31 d. sudarė 65,33 mln. litų.

6 pastaba. Investicijos į nuosavybės priemones

Lietuvos bankas yra Tarptautinių atsiskaitymų banko (TAB) narys, turintis atstovavimo ir balsavimo teisę, atitinkančią 1 000 akcijų, kurių įsigijimo vertė yra 7,77 mln. litų, o kiekvienos

nominalioji vertė – 2 500 aukso frankų. Lietuvos bankas yra apmokėjęs 25 procentus šių akcijų vertės. Už šias TAB akcijas Lietuvos bankas 2002 m. gavo 0,89 mln. litų dividendų (2001 m. – 0,80 mln. Lt).

Už Lietuvos banko turimas vieną SWIFT ir vieną Euroclear akcijas dividendai nemokami.

Lietuvos bankas valdo 60 procentų AB Lietuvos centrinio vertybinių popierių depozitoriumo akcijų, kurių įsigijimo vertė yra 3,63 mln. litų. 2002 m. Lietuvos bankas už jas gavo 0,08 mln. litų dividendų (2001 m. – 0,07 mln. Lt).

Nuo 1995 m. Lietuvos bankui perduotos VĮ „Lietuvos monetų kalykla“ steigėjo teisės. 1998 m. Lietuvos bankas šios įmonės įstatinį kapitalą padidino 1,83 mln. litų vertės turtais.

7 pastaba. Sukauptos pajamos ir būsimos išlaidos

	Mln. Lt	
	2002 m. gruodžio 31 d.	2001 m. gruodžio 31 d.
Nupirka skolos vertybinių popierių atkarpos išmokos dalis	84,82	13,77
Sukauptos palūkanų pajamos	66,81	44,86
Sukaupta skolos vertybinių popierių atkarpa	65,09	43,98
Palūkanos už atvirkštinio atpirkimo sandorius	0,92	0,04
Palūkanos už likutį SST sąskaitoje TVF	0,60	0,18
Kitos pajamos	0,20	0,66
Kitos sukauptos pajamos	0,62	0,52
Būsimos išlaidos	2,37	0,95
Iš viso	154,62	60,10

8 pastaba. Kitas įvairus turtas

	Mln. Lt	
	2002 m. gruodžio 31 d.	2001 m. gruodžio 31 d.
Už kreditus perimtas turtas	6,95	6,75
Atidėjimai už kreditus perimtam turtui	(1,45)	(1,78)
Grynoji už kreditus perimto turto vertė	5,50	4,97
Kreditai banko tarnautojams	7,64	6,40
Kitas turtas	2,43	5,91
Iš viso	15,57	17,28

Už kreditus perimtas turtas – tai penkių emisijų įvairios trukmės nacionaline valiuta nominuoti Lietuvos Respublikos Vyriausybės beprocentiniai skolos vertybiniai popieriai (6,75 mln. Lt) ir perimtų reikalavimo teisių į fizinių asmenų skolas, tenkinant Lietuvos banko kreditorinio reikalavimo dalį, likutis (0,20 mln. Lt).

1996–2000 m. kreditai banko tarnautojams nebuvo teikiami. Vadovaujantis Lietuvos banko įstatymo nuostatomis, nuo 2001 m. spalio mėn. vėl pradėti teikti kreditai Lietuvos banko tarnautojams. Nuo 2001 m. tarnautojams suteiktų kreditų likutis 2002 m. gruodžio 31 d. sudarė

3,29 mln. litų, iš jų kreditų būstui pirkti arba remontuoti likutis – 2,15 mln. litų, vartojamųjų kreditų – 1,14 mln. litų.

9 pastaba. Banknotai ir monetos apyvartoje

Banknotai ir monetos apyvartoje – tai Lietuvos banko išleisti į apyvartą litai ir centai. 2002 m. į apyvartą išleista 2 091,97 mln. litų grynųjų pinigų (2001 m. – 2 173,77 mln. Lt), o išimta iš apyvartos – 1 136,72 mln. litų (2001 m. – 1 814,93 mln. Lt).

Banknotai ir monetos apyvartoje

	Mln. Lt	
	2002 m. gruodžio 31 d.	2001 m. gruodžio 31 d.
Banknotai	4 121,41	3 172,12
Monetos	100,55	94,59
iš jų proginės monetos	4,08	3,88
Iš viso	4 221,96	3 266,71

10 pastaba. Įsipareigojimai litais šalies kredito įstaigoms

Šiuos įsipareigojimus sudaro šalies bankų korespondentinių sąskaitų, kuriose laikomos bankų privalomosios atsargos litais, likučiai. Už šių sąskaitų likučius palūkanos nemokamos.

11 pastaba. Įsipareigojimai litais kitoms šalies institucijoms

	Mln. Lt	
	2002 m. gruodžio 31 d.	2001 m. gruodžio 31 d.
Įsipareigojimai valstybės valdymo institucijoms	364,37	152,31
Finansų ministerijos sąskaitų likučiai	356,37	141,46
Kitų valstybės valdymo institucijų sąskaitų likučiai	8,00	10,85
Kiti įsipareigojimai	17,49	14,50
Iš viso	381,86	166,81

12 pastaba. Įsipareigojimai užsienio valiuta šalies institucijoms

Mln. Lt

	2002 m. gruodžio 31 d.	2001 m. gruodžio 31 d.
Įsipareigojimai kredito įstaigoms	339,27	416,74
Įsipareigojimai valstybės valdymo institucijoms	1 585,98	1 335,87
Finansų ministerijos sąskaitų likučiai	353,52	1 335,85
Finansų ministerijos terminuotieji indėliai	1 232,44	–
Kitų valstybės valdymo institucijų sąskaitų likučiai	0,02	0,02
Iš viso	1 925,25	1 752,61

Įsipareigojimus kredito įstaigoms sudaro bankų privalomosios atsargos užsienio valiuta, kurios laikomos atskirose kredito įstaigų sąskaitose Lietuvos banke.

13 pastaba. Įsipareigojimai užsienio valiuta užsienio institucijoms

Mln. Lt

	2002 m. gruodžio 31 d.	2001 m. gruodžio 31 d.
TVF kreditas	175,62	253,19
Įsipareigojimai pagal atpirkimo sandorius	193,15	206,29
Iš viso	368,77	459,48

Lietuvos banko valdoma TVF Išplėstinio finansavimo kredito dalis 2002 m. gruodžio 31 d., palyginti su 2001 m. gruodžio 31 d., sumažėjo 77,57 mln. litų, Lietuvos bankui gražinus 52,88 mln. litų (11,21 mln. SST) kredito ir pasikeitus užsienio valiutų kursams. Kitą šio kredito dalį, kurio vertė 2002 m. gruodžio 31 d. buvo 39,24 mln. SST, ir TVF Lietuvos Respublikai suteiktą sisteminės pertvarkos kreditą, kurio likutis 2002 m. gruodžio 31 d. sudarė 10,78 mln. SST, valdo Lietuvos Respublikos Vyriausybė³.

³ Sukauptos palūkanos už šiuos Vyriausybės valdomus kreditus 2002 m. gruodžio 31 d. sudarė 0,22 mln. SST.

14 pastaba. Sukauptos išlaidos ir būsimos pajamos

Mln. Lt

	2002 m. gruodžio 31 d.	2001 m. gruodžio 31 d.
Sukauptos palūkanų išlaidos	3,36	2,62
Palūkanos už TVF kreditą	0,77	1,18
Kitos išlaidos	2,59	1,44
Kitos sukauptos išlaidos	1,68	1,71
Būsimos pajamos	0,17	0,11
Iš viso	5,21	4,44

15 pastaba. Kiti įvairūs įsipareigojimai

Mln. Lt

	2002 m. gruodžio 31 d.	2001 m. gruodžio 31 d.
Sąskaitų likučiai	2,31	2,06
Kitos mokėtinos sumos	3,98	1,17
Iš viso	6,29	3,23

16 pastaba. Gautos subsidijos

Mln. Lt

	2002 m. gruodžio 31 d.	2001 m. gruodžio 31 d.
Subsidijos smulkaus ir vidutinio verslo įmonėms finansuoti	28,52	28,23
Ilgalaikis materialusis turtas	0,23	0,23
Iš viso	28,75	28,46

Lietuvos bankas pagal 1993 m. ir 1995 m. trišales Europos Komisijos, Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Lietuvos banko sutartis valdo Lietuvos Respublikai skirtas negrąžintinas subsidijas, kurios naudojamos Lietuvos Respublikos smulkaus ir vidutinio verslo įmonių finansavimo programai vykdyti. Pagal šias sutartis, subsidijų paskirtis gali būti peržiūreta 2003 m. ir 2005 m. Gaunamų palūkanų dalis, numatyta sutartyse, skiriama kreditams refinansuoti.

17 pastaba. Perkainojimo sąskaitos

Mln. Lt

Perkainojimo sąskaitos	2002 m. gruodžio 31 d.	2001 m. gruodžio 31 d.
Aukso	23,04	17,65
Vertybinių popierių	34,87	16,47
Užsienio valiutos	–	6,74
Iš viso	57,91	40,86

Perkainojimo sąskaitose parodytas likutis parodo nerealizuotą perkainojimo prieaugį, susijusį su aukso, vertybinių popierių bei užsienio valiutos priemonių perkainojimu 2002 m. gruodžio 31 d. rinkos kaina ir (arba) oficialiu kursu.

Konkrečios užsienio valiutos bei konkrečios vertybinių popierių emisijos (pagal ISIN) nerealizuotas perkainojimo nuostolis, susidaręs 2002 m. gruodžio 31 d., pripažintas išlaidomis (žr. 20 pastabą).

18 pastaba. Palūkanų pajamos

Mln. Lt

	2002 m.	2001 m.
Palūkanos už:		
investicijas į skolos vertybinius popierius	225,68	207,92
atvirkštinio atpirkimo sandorius	26,77	32,44
korespondentinių sąskaitų likučius užsienio bankuose	9,85	2,60
terminuotuosius indėlius užsienio bankuose	5,56	27,15
likutį SST sąskaitoje TVF	4,37	0,41
Kitos palūkanų pajamos	0,50	1,83
Iš viso	272,73	272,35

2002 m. Lietuvos bankas palūkanų pajamų uždirbo 0,14 procento daugiau negu 2001 m. Uždirbtų pajamų dydžiui įtakos turėjo padidėjusi vidutinė užsienio investicijų apimtis⁴ (2002 m. – 7 383,35 mln. Lt, o 2001 m. – 5 920,20 mln. Lt) ir sumažėjusi šių investicijų vidutinė palūkanų norma (2002 m. – 3,69 %, o 2001 m. – 4,59 %).

Didžiausią palūkanų pajamų dalį (92,56 %) sudarė pajamos iš operacijų su užsienio vertybiniais popieriais (palūkanos už investicijas į skolos vertybinius popierius ir atvirkštinio atpirkimo sandorius). 2002 m. pajamų iš operacijų su vertybiniais popieriais uždirbta 5,03 procento daugiau negu 2001 m. dėl padidėjusios šių investicijų apimties (2002 m. vidutinė investicijų į skolos vertybinius popierius apimtis buvo 5 519,81 mln. Lt, investicijų į atvirkštinio atpirkimo sandorius – 848,16 mln. Lt, o 2001 m. atitinkamai – 4 149,56 mln. Lt ir 790,32 mln. Lt). 2002 m. vidutinė investicijų į skolos vertybinius popierius palūkanų norma buvo 4,09 % (2001 m. – 5,01 %), o į atvirkštinio atpirkimo sandorius – 3,16 % (2001 m. – 4,10 %).

⁴ Vidutinė investicijų apimtis apskaičiuota atsižvelgiant į kasdienę investicijų apimtį.

19 pastaba. Palūkanų išlaidos

Mln. Lt

	2002 m.	2001 m.
Palūkanos:		
Finansų ministerijai už terminuotuosius indėlius	(37,55)	(31,56)
Finansų ministerijai už sąskaitų likučius	(11,13)	(13,15)
už TVF kreditą	(6,64)	(12,35)
už įsipareigojimus pagal atpirkimo sandorius	(5,68)	(8,07)
Kitos palūkanų išlaidos	–	(0,04)
Iš viso	(61,00)	(65,17)

Palūkanų išlaidų 2002 m. patirta 6,40 procento mažiau dėl sumažėjusių vidutinių palūkanų, kurios mokamos už palūkaninius įsipareigojimus (vidutinė palūkanų norma 2002 m. – 2,63 %, 2001 – 3,92 %). Vidutinė palūkaninių įsipareigojimų apimtis 2002 m. buvo 2 318,62 mln. litų, o 2001 m. – 1 659,94 mln. litų.

2002 m., palyginti su 2001 m., Finansų ministerijai sumokėta 18,98 procento daugiau palūkanų už terminuotuosius indėlius dėl didesnės šių indėlių vidutinės apimties (2002 m. vidutinė Finansų ministerijos terminuotųjų indėlių apimtis buvo 1 283,17 mln. Lt, 2001 m. – 678,81 mln. Lt). 2002 m. vidutinė palūkanų norma už Finansų ministerijos terminuotuosius indėlius buvo 2,93 procento (2001 m. – 4,84 %).

2002 m., palyginti su 2001 m., palūkanų už TVF kreditą sumokėta 46,23 procento mažiau dėl mažėjančio Lietuvos banko įsiskolinimo už šį kreditą (žr. 13 pastabą). Be to, 2002 m. vidutinė mokamų palūkanų norma buvo apie 1,3 punkto mažesnė negu 2001 m. Į palūkanų sumą įtraukta išlaidomis pripažinta metinio įsipareigojimo užmokesčio už galimybę pasinaudoti TVF lėšomis dalis (2002 m. – 0,76 mln. Lt, 2001 m. – 0,54 mln. Lt).

Palūkanų už įsipareigojimus pagal atpirkimo sandorius sumokėta 29,62 procento mažiau, nes 2002 m., palyginti su 2001 m., vidutinė palūkanų norma už šiuos sandorius buvo apie 0,6 punkto mažesnė.

20 pastaba. Grynasis finansinio turto realizavimo ir perkainojimo rezultatas

Mln. Lt

	2002 m.	2001 m.
Grynosios pajamos (išlaidos) iš vertybinių popierių realizavimo	(16,20)	36,47
Grynosios pajamos (išlaidos) iš užsienio valiutos realizavimo	(1,38)	(1,20)
Nerealizuotas vertybinių popierių perkainojimo nuostolis	(0,01)	(7,66)
Nerealizuotas užsienio valiutos perkainojimo nuostolis	(22,26)	(26,93)
Iš viso	(39,85)	0,68

21 pastaba. Grynosios komisinių ir kitų atlyginimų pajamos

	Mln. Lt	
	2002 m.	2001 m.
Pajamos iš:		
prekybos bazine valiuta	0,79	1,23
prekybos proginėmis monetomis	0,27	0,33
vertybinių popierių aukcionų rengimo	0,24	0,21
atsiskaitymo paslaugų	4,84	3,97
Pasaulio banko kredito valdymo	0,24	0,63
kitų paslaugų	0,07	0,04
Iš viso	6,45	6,41
Komisinių ir kitų atlyginimų išlaidos	(0,82)	(0,60)
Grynosios komisinių ir kitų atlyginimų pajamos	5,63	5,81

Lietuvos bankas leidžia į apyvartą auksines ir sidabrinės progines monetas.

22 pastaba. Personalo išlaikymo išlaidos

	Mln. Lt	
	2002 m.	2001 m.
Darbo užmokesčio išlaidos	(32,68)	(30,27)
Valdybos nariams	(0,62)	(0,54)
Struktūrinių padalinių vadovams	(1,65)	(1,55)
Kitiems banko tarnautojams	(30,41)	(28,18)
Valstybinio socialinio draudimo įmokos	(10,10)	(9,34)
Iš viso	(42,78)	(39,61)

23 pastaba. Kitos administracinės išlaidos

Kitas administracines išlaidas (11,73 mln. Lt) sudaro išlaidos turtui prižiūrėti (6,37 mln. Lt), išlaidos prenumeruojamai informacijai įsigyti (1,44 mln. Lt), ryšio ir pašto išlaidos (1,05 mln. Lt), personalo mokymo išlaidos (0,96 mln. Lt), tarnybinių komandiruočių išlaidos (0,82 mln. Lt), leidinių bibliotekai ir spaudos prenumeratos išlaidos (0,20 mln. Lt) bei kitos išlaidos (0,89 mln. Lt.). Kitų administracinių išlaidų sudėtyje yra įvairūs netekimai, kurie finansinei ataskaitai reikšmingos įtakos neturi ir atskirai neparodomi.

24 pastaba. Specialieji atidėjimai

Mln. Lt

	2002 m.	2001 m.
Specialiųjų atidėjimų pajamos (išlaidos)		
Bankams suteiktų kreditų	1,12	6,49
Už kreditus perimtam turtui	0,33	4,97
Iš viso	1,45	11,46

Specialiųjų atidėjimų bankams suteiktiems kreditams pajamos susidarė dėl sumažėjusio specialiųjų atidėjimų poreikio, pagerėjus kreditų būklei bei dėl gražintų kreditų, kuriems ankstesniais metais buvo padaryti specialieji atidėjimai.

25 pastaba. Lietuvos banko pelno skirstymas

Mln. Lt

	2002 m.	2001 m.	2000 m.
Skirstytinas metų pelnas	103,56	140,41	126,20
Įstatiniam kapitalui	–	(37,38)	(12,62)
Atsargos kapitalui	(51,78)	(41,00)	(15,03)
Valstybės biudžetui	(51,78)	(62,03)	(98,55)

26 pastaba. Lietuvos banko turtas ir įsipareigojimai pagal valiutas

Mln. Lt

	LTL	EUR	USD	XDR	XAU	Kitos	Iš viso
2002-12-31							
<u>TURTAS</u>							
Auksas	–	–	–	–	211,34	–	211,34
Pretenzijos užsienio valiuta užsienio institucijoms	–	6 768,53	675,18	175,98	–	9,45	7 629,14
Gautinos lėšos iš TVF	–	–	–	175,98	–	–	175,98
Skolos vertybiniai popieriai	–	4 320,89	652,15	–	–	–	4 973,04
Indėliai ir kitos investicijos	–	2 447,64	23,03	–	–	9,45	2 480,12
Pretenzijos užsienio valiuta šalies kredito įstaigoms	–	15,77	0,06	–	–	–	15,83
Kitas turtas	198,98	147,28	3,97	0,60	–	–	350,83
Visas turtas	198,98	6 931,58	679,21	176,58	211,34	9,45	8 207,14
<u>ĮSIPAREIGOJIMAI</u>							
Banknotai ir monetos apyvartoje	4 221,96	–	–	–	–	–	4 221,96
Įsipareigojimai litais šalies kredito įstaigoms	591,13	–	–	–	–	–	591,13
Įsipareigojimai litais kitoms šalies institucijoms	381,86	–	–	–	–	–	381,86
Įsipareigojimai litais užsienio institucijoms	3,18	–	–	–	–	–	3,18
Įsipareigojimai užsienio valiuta šalies institucijoms	–	1 569,40	346,46	0,10	–	9,29	1 925,25
Įsipareigojimai užsienio valiuta užsienio institucijoms	–	–	193,15	175,62	–	–	368,77
Kiti įsipareigojimai	8,10	1,18	1,44	0,77	–	0,01	11,50
Gautos subsidijos	0,23	28,52	–	–	–	–	28,75
Perkainojimo sąskaitos	23,04	34,09	0,78	–	–	–	57,91
Kapitalas	513,27	–	–	–	–	–	513,27
Pelnas	103,56	–	–	–	–	–	103,56
Visi įsipareigojimai, kapitalas ir pelnas	5 846,33	1 633,19	541,83	176,49	–	9,30	8 207,14
GRYNOJI BALANSO POZICIJA	(5 647,35)	5 298,39	137,38	0,09	211,34	0,15	0,00
2001-12-31							
Visas turtas	191,10	661,40	5 694,86	73,77	205,88	57,63	6 884,64
Visi įsipareigojimai, kapitalas ir pelnas	4 625,09	211,98	1 778,77	254,47	–	14,33	6 884,64
GRYNOJI BALANSO POZICIJA	(4 433,99)	449,42	3 916,09	(180,70)	205,88	43,30	0,00

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos lito patikimumo įstatymu, Lietuvos Respublikos nacionalinė valiuta nuo 2002 m. vasario 1 d. susieta su bazine valiuta euru (santykiu 3,4528 lito už 1 eurą). Iki 2002 m. vasario 1 d. Lietuvos Respublikos nacionalinė valiuta buvo susieta su JAV doleriu (santykiu 4 litai už 1 JAV dolerį).

Pakeista bazinė valiuta ir dėl to peržiūrėti užsienio atsargų valdymo principai nulėmė Lietuvos banko turto ir įsipareigojimų struktūros pagal valiutas 2002 m. gruodžio 31 d. pokyčius – esminį eurų grynosios pozicijos padidėjimą ir JAV dolerio grynosios pozicijos sumažėjimą.

27 pastaba. Lietuvos banko turtas ir įsipareigojimai pagal terminus⁵

Mln. Lt

	Iki parei- kalavimo	Iki 1 mėn.	2–3 mėn.	4–12 mėn.	1–5 m.	Ilgiau kaip 5 m.	Be termino	Iš viso
2002-12-31								
<u>TURTAS</u>								
Auksas	–	–	–	–	–	–	211,34	211,34
Pretenzijos užsienio valiuta užsienio institucijoms	537,02	2 995,52	1 351,16	1 482,89	757,74	504,74	0,07	7 629,14
Gautinos lėšos iš TVF	175,91	–	–	–	–	–	0,07	175,98
Skolos vertybiniai popieriai	–	876,51	1 351,16	1 482,89	757,74	504,74	–	4 973,04
Indėliai ir kitos investicijos	361,11	2 119,01	–	–	–	–	–	2 480,12
Pretenzijos užsienio valiuta šalies kredito įstaigoms	0,06	–	–	4,23	11,54	–	–	15,83
Kitas turtas	0,02	61,46	42,85	23,75	23,31	16,74	182,70	350,83
Visas turtas	537,10	3 056,98	1 394,01	1 510,87	792,59	521,48	394,11	8 207,14
<u>ĮSIPAREIGOJIMAI</u>								
Banknotai ir monetos apyvartoje	–	–	–	–	–	–	4 221,96	4 221,96
Įsipareigojimai litais šalies kredito įstaigoms	591,13	–	–	–	–	–	–	591,13
Įsipareigojimai litais kitoms šalies institucijoms	381,86	–	–	–	–	–	–	381,86
Įsipareigojimai litais užsienio institucijoms	3,18	–	–	–	–	–	–	3,18
Įsipareigojimai užsienio valiuta šalies institucijoms	353,47	–	1 232,44	–	–	–	339,34	1 925,25
Įsipareigojimai užsienio valiuta užsienio institucijoms	–	175,62	32,02	161,13	–	–	–	368,77
Kiti įsipareigojimai	2,32	3,73	2,34	2,94	–	–	0,17	11,50
Gautos subsidijos	–	–	–	28,52	–	–	0,23	28,75
Perkainojimo sąskaitos	–	0,23	0,58	1,23	15,17	17,66	23,04	57,91
Kapitalas	–	–	–	–	–	–	513,27	513,27
Pelnas	–	–	–	51,78	–	–	51,78	103,56
Visi įsipareigojimai, kapitalas ir pelnas	1 331,96	179,58	1 267,38	245,60	15,17	17,66	5 149,79	8 207,14
LIKVIDUMO PERTEKLIUS (STYGIUS)	(794,86)	2 877,40	126,63	1 265,27	777,42	503,82	(4 755,68)	0,00
2001-12-31								
Visas turtas	328,79	3 799,08	481,22	570,01	1 026,85	296,89	381,80	6 884,64
Visi įsipareigojimai, kapitalas ir pelnas	2 091,48	6,01	42,63	281,45	227,59	14,02	4 221,46	6 884,64
LIKVIDUMO PERTEKLIUS (STYGIUS)	(1 762,69)	3 793,07	438,59	288,56	799,26	282,87	(3 839,66)	0,00

Turto ir įsipareigojimų, kurie būtų susiję su kintama palūkanų norma, apimtis nėra reikšminga.

⁵ Terminai lentelėje pateikti pagal laikotarpį, likusį iki sumokėjimo datos.

28 pastaba. Įvykiai po balanso sudarymo dienos

Nuo 2003 m. pakeistose Lietuvos banko užsienio atsargų valdymo gairėse nustatyta, kad iš esmės visos užsienio atsargos, nesusijusios su įsipareigojimais atitinkama užsienio valiuta, investuojamos eurais. Lietuvos banko JAV dolerių grynoji pozicija dėl pasikeitusios užsienio atsargų investavimo strategijos Lietuvos banko 2002 m. finansinės ataskaitos tvirtinimo dieną tapo artima neutraliai pozicijai.

Lietuvos bankas 2003 m. sausio 2 d. grąžino TVF Išplėstinio finansavimo kredito likusią dalį – 175,39 mln. litų (39,24 mln. SST).

29 pastaba. 2002 m. apskaitos politikos pasikeitimo įtaka

Pritaikius 2002 m. patvirtintos apskaitos politikos nuostatas 2001 m. vertybinių popierių apskaitai, vertybinių popierių palūkanų pajamos Lietuvos banko 2001 m. pelno (nuostolio) ataskaitoje būtų 8,52 mln. litų mažesnės. Šia suma būtų padidėjęs vertybinių popierių perkainojimo sąskaitos likutis.